

Ceyran Novruzova
*Bakı şəhəri 114 nömrəli tam orta
məktəbin direktoru*

Ölkəmizdə uğurla aparılan fundamental islahatlar Azərbaycan təhsil sisteminin dünya təhsil sistemində integrasiya olunmasını günün vacib məsələlərindən birinə çevirmişdir. İnkişaf etmiş ölkələrin təhsil sisteminin, beynəlxalq standartların dərinə və əsaslı şəkildə öyrənilməsi imkan verir ki, Azərbaycan təhsil sisteminin mühüm vəzifə, məqsəd, motiv və inkişaf prioritetləri dünyada cərəyan edən proseslərdən geri qalmasın, əldə edilən nəticə və göstəricilər ölkəmizin təhsil sistemində müntəzəqi meyillərin davamlı xarakter almasına təminat olsun. Məhz bu tələblər qarşıya belə bir vəzifə qoyur: ümumi təhsilin müasir modelinin əsasları işlənsin və onun köklü şəkildə həyata keçirilməsi mümkün olsun. Bütün bunlar təhsil siyasətimizin məğzini təşkil edir.

İndi bütün dünyada daha çox həfzəyə əsaslanan təhsil modelindən imtina edilməklə birbaşa təhsil alanların inkişafına, onlarda həyatı və tətbiqi bacarıqların formalaşmasına yönəlməş "təfəkkür məktəbi" nə keçilir, mütləq mənada şəxsiyyətyönlümlü təlim mühiti formalaşdırılır. Bu məqsədlə aparılan işlər daha da canlandırılır, məktəblərarası elektron əlaqələrin yaradılması və daha da təkmilləşdirilməsi işi sürətləndirilir. Bu ali məqsədlər onunla bağlıdır ki, möhtərəm Prezidentimiz

İlham Əliyevin dediyi kimi "hər bir ölkənin intellektual potensialı təhsil ocaqlarında yəradılır".

Bakı şəhərində öz ünvanı olan 114 nömrəli orta məktəb də ölkənin intellektual potensialına töhfələr verən təhsil ocaqlarından biridir. Şəhid Abil Səfərovun adını daşıyan bu məktəb 1966-cı ildən fəaliyyət göstərir. Məktəbdə 2100 şagird təhsil alır. Onların təlim-tərbiyəsi ilə 172 müəllim məşğul olur. "2008-2012-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması üzrə Dövlət Proqramı"na müvafiq olaraq məktəbin maddi-texniki bazası ildən-ildə möhkəmlənir. İndi məktəbin 52 kompüter, 1 ədəd nootbuk, 3 ədəd printer, 1 ədəd proyektorla təmin olunmuş 3 kompüter otağı var. 2009-cu ildən məktəb internet şəbəkəsinə qoşulmuşdur. Kompüter otaqlarından biri Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən hədiyyə olunmuş elektron vəsaitlərlə təchiz olunmuşdur. Müəllimlər tədris prosesini fənlər üzrə elektron vəsaitlər vasitəsilə qururlar. Müəllimlərin İKT bacarığının artırılması istiqamətində mühüm işlər görülür. Motivasiya sisteminin inkişaf etdirilməsi məqsədilə müəllim və şagirdlər arasında keçirilən müsabiqələrdə məktəbimiz də fəal iştirak edir. Məktəbin pedaqoji kollektivi daim öz

üzərlərində çalışır, onların Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən müxtəlif tədbirlərdə: "XXI əsr Azərbaycan ziyalıları", "Məktəb liderliyinin inkişafı", "Yeni təhsil konsepsiyası-kurikulumun inkişafı" layihələrində "Mədət", "Intel-Gələcək üçün Təhsil Proqramı" kursunda, konfranslarda, qurultaylarda iştirakı təmin olunur.

Pedaqoji kollektivin ən qabaqçıl nümayəndələri Amerika Beynəlxalq Təhsil Şurası – "Vətəndaşlıq tədrisi problemləri", Norveç Qaçqınlar Şurası – "İnsan Hüquqlarının ümumtəhsil məktəblərində tədrisi", UMCOR Beynəlxalq təşkilatı – "Reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması" seminarlarında, "İstedadlı şagirdlərin potensial imkanlarının inkişaf etdirilməsinin optimal yolları" mövzusunda elmi-metodik konfransda, "Xarici dillərin tədrisinin aktual problemləri" mövzusunda III Respublika elmi konfransında, Azərbaycan Respublikası Müəllimlərinin XIII qurultayında, Azərbaycan Respublikası Qadınlarının III qurultayında fəal iştirak etmişlər.

2005-ci ildə keçirilən "İlin ən yaxşı məktəb direktoru" müsabiqəsində məktəbin direktoru Ceyran Novruzova Bakı Şəhər Baş Təhsil İdarəsi tərəfindən II dərəcəli diplomla, 2003-cü ildə "Təhsildə keyfiyyət ili" çərçivəsində keçirilən "İlin ən yaxşı psixoloqu" müsabiqəsində məktəbin psixoloqu Rəhiyyə Nəziyeva Bakı Şəhər Baş Təhsil İdarəsi tərəfindən II dərəcəli diplomla, 2003-cü ildə keçirilən "İlin ən yaxşı müəllimi" müsabiqəsində məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi Zəfəra Salayeva Bakı Şəhər Baş Təhsil İdarəsi tərəfindən fəxri formanlı, 2007-ci ildə keçirilən

"İlin ən yaxşı müəllimi" müsabiqəsində məktəbin riyaziyyat müəllimi Dilzad Əfəndiyeva respublika mərhələsinin qalibi olaraq II dərəcəli diplomla təltif olunmaqla belə şəfəfi rəğbətəndirməyə layiq görülmüşlər.

"Təhsildə keyfiyyət ili" çərçivəsində keçirilən "Pedaqoji mühazirələr"də məktəbin fransız dili müəllimi Sevil Babayeva II dərəcəli diplomla, 2005-ci ildə Rəhiyyə Nəziyeva III dərəcəli diplomla təltif olunmuşlar.

Beynəlxalq standartların mənimsənilməsi və təhsil təcrübəsinə tətbiq olunması sahəsində görülməli əhəmiyyətli işlərə məktəbimiz də qoşulmuşdur.

2006-cı ildə Amerika Təhsil Şurası və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin birgə keçirdiyi "İngilis dili və Amerika ölkəsinə giriş" fənlərinin tədrisi üzrə ən yüksək mükafat "TEA" müsabiqəsində məktəbin ingilis dili müəllimi Fəxrəzadə Məmmədova qalib hesab edilmiş, qiymətli kitablarla və kompüter dəsti ilə təltif olunmuşdur.

2010-cu ildə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin "Təhsil, zaman və biz" mövzusunda keçirdiyi baxış – sərgidə məktəbin pedaqoji kollektivi fəal iştirak etdiyinə görə BŞTİ-nin Fəxri Formanı ilə, ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 87 illiyi münasibəti ilə rayonda keçirilən "Gül bayramı"nda "Yaradıcı yanaşma" nominasiyasında fərqləndiyinə görə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin fəxri formaları ilə təltif olunmuşdur.

Məktəbdə yaradıcı müəllimlərimiz də vardır. Şagirdlərin mənavi tərbiyəsində başlıca rol oynayan amillərdən biri də müəllimlər arasında istedadlı

qələm ustalarının olmasıdır. Onlar müxtəlif mövzularda yazdıqları məqalə və şeirləri ilə mətbuat səhifəsində çıxış etməklə yanaşı, həm də nəfis və bədii təsir gücü olan maraqlı kitabların müəllifi kimi çıxış edirlər. Bəndəşvə Eyyubovanın "Qızıl qan", "Atasız-anasız dünyamın qəm çiçəyi", İnqilab Osmanlının "Cəvriş" və b. kitablar bu qəbildəndir.

Heydər Əliyev düşəsi, onun irsinin öyrənilməsi ilə bağlı silsilə tədbirlərin keçirilməsi məktəbdə ənənə halını almışdır. Şagirdlər də şəxsiyyətin şəxsi ömür kitabını vərəqləməkdən qürur duyur və onun həyatının nümunəsində çox gözəl keyfiyyətlərə yiyələnirlər. Bu işdə məktəbimizdə ulu öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini əks etdirən muzeyin də rolu dənılmazdır.

Muzeydə Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələrini yazmış, Azərbaycan xalqının xilaskarı, dahi şəxsiyyət, ümummilli lider haqqında kitablar, fotosəkillər, stendlər öz əksini tapıb. Heydər Əliyev öz dərin zəkası, qeyri-adi istedadı, mükəmməl bacarığı ilə Azərbaycanın gənc nəslinə örnək olmaqla bərabər, onların kəşməkəşli yollarına işıq saçan əbədi bir məşələ çevrilmişdir.

Respublikamızda ulu öndərimiz Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümü münasibətilə hər il silsilə tədbirlər keçirilir. "Heydər Əliyev məktəblilərin gözü ilə" inşa yazı müsabiqəsində XI sinif şagirdi E.Hüseynov II yer tutaraq Təhsil Nazirliyinin diplomunu almış və kompüterlə mükafatlandırılmışdır.

Nazirliyin xüsusi əmri ilə yaradılmış ekspert komissiyası tərəfindən in-

şa yazılar qiymətləndirilərkən 20 nəfər qalibin içərisində məktəbimizin şagirdi də olmuşdur.

Ulu öndərin 87-ci ildönümü ilə bağlı keçirilən inşa-yazı müsabiqəsində məktəbin X sinif şagirdi Ə.Yusufov respublika mərhələsində ən yüksək yerə-I yerə layiq görülməklə Təhsil Nazirliyinin fəxri diplomu və Rəhbər və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi tərəfindən "Notebook" ilə mükafatlandırılmışdır. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Fransa, Almaniya, Niderland və Belçika Krallıqlarına səfər etmiş, Almaniyanın Köln şəhərində, Belçikanın Brussel şəhərində, Niderland Krallığının paytaxtı Amsterdamda olmuşdur.

Kurikulumun tətbiqi ilə keçirilən dərslər öz effektivliyi ilə fərqlənir. Yeni təlim metodları ilə keçirilən təlim prosesi həm şagirdlər, həm də müəllimlərin fəallığını artırır, 45 dəqiqəlik müəllim-şagird münasibətlərini zövqlü və maraqlı edir.

İnnovativ təlimin tətbiqi ilə keçirilən dərslər şagirdlərin marağına səbəb olur. Müəllimlərdən F.Zülfüqarova, İ.Cəlilov, R.Homidov, K.Hüseynli, N.Təhəirova, R.Nağıyev, D.Əfəndiyeva, A.Əliyeva, V.Vəliyeva və başqaları yeni təlim metodlarının tətbiqinə geniş yer verdikləri üçün səmərəli fəaliyyətləri layiqincə qiymətləndirilir.

Məktəbdə psixoloji xidmət də nümunəvi təşkil olunmuşdur. Təhsilimizin qarşısında duran vəzifələri yerinə yetirmək üçün şagird-müəllim-psixoloqlar üçlüyünün əlaqəli işi təşkil olunmuşdur. Psixoloji xidmət 4 istiqamət üzrə həyata keçirilir: psixoprofilaktika, psixodiagnostika, psixokorreksiya, psixokonsultasiya. Psixoloqlar I siniflərdə

şagirdlərin qəbulunda iştirak edir, şagirdlərin məktəb təliminə psixoloji hazırlığını müvafiq testlərlə müəyyən edir. Şagirdlərin biliklərinin mənimsənilməsinə yönəlmək məqsədilə psixoloqlar, direktor müavinləri, fənn müəllimləri ilə birlikdə dərsləri dinləyir, müşahidələr aparır.

Məktəbdə hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinə böyük önəm verilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, məktəbin 19 məzun torpaqlarımız uğrunda gədən düşürlərdə şəhidlik zirvəsinə ucalınlılar.

Mülli müdafiə tədbirlərində şagirdlər gəncələrin çağırışa qədərki hərbi bəzərləri dərslərində hərbi rəhbərlərindən bəhrələndikləri bilik və bacarıqları məharətlə nümayiş etdirirlər. Dəfərlərinə sinəsini düşməni gülləsinə siper etmiş Bühran müəllimin dərslərini şagirdlərdə Vətənə məhəbbət, hərbi vətənpərvərlik hissləri tərbiyə olunur.

"Təhsil haqqında" Qanunun qəbul edilməsi və onun işlək mexanizminin səmərəli şəkildə təşkili, bu sahədə yeni proqramların və müvafiq normativ aktların qəbul edilməsi təhsilimizin inkişafına güclü tökən vermişdir. Son illərdə ali məktəblərə yüksək balla qəbul olunanların sayı artmışdır. Məktəbdə ali məktəbə daxil olmaq arzusunda olan hər bir gəncə izah olunur ki, onlar ilkin olaraq seçəcəkləri ixtisasın məsuliyyətini dərk etsinlər, özələrin gələcəkdə həmin peşənin sahibi kimi təsəvvür edərək özlərinin gələcəyini düşünsünlər. Bu işdə yalnız tələbə adını qazanmaq məqsəd olmalıdır.

Ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulunun nəticələri də məktəbimizdə tədrisin yüksək səviyyədə, müasir tələblər nəzərə alınmaqla təşkil olundu-

ğunu söyləməyə əsas verir. TQDK-nın rayonlar üzrə tələbə qəbulunun statusikası ilə əlaqədar apardığı təhlillərdən də göründüyü kimi son illərdə ali təhsil müəssisələrinə qəbul olan məzunlarımızın 20 nəfərindən çoxu 500-dən artıq bal toplamışdır.

Bir neçə kəlmə də idman nailiyyətləri barədə: Aydın ki, hər bir sağlam cəmiyyətin özülündə hər zaman sağlam ruh durur. Sağlam ruha sahib olmaq üçün ilk növbədə möhkəm və sağlam bədəne malik olmaq lazımdır. Bunun üçün də cəmiyyətimizin sağlamlığının keşiyində duran nəsil yetişdirmək tələb olunur. Bax, buradək məktəbin ciyninə yeni yüklər qoyulur. Bunlar məktəbdə yetişir. Orta təhsilini 114 nömrəli orta məktəbdə başa vuran H.Şərifov oxuduğu illər ərzində bütün fənlərlə yanaşı fiziki tərbiyəyə də böyük maraq göstərmişdir. Təhsil illərində "Neftçi" cəmiyyətində idmanın Yunan-Roma güləsi ilə məşğul olmuş, 2001-ci ilin avqustunda Bolqarıstanın Plovdiv şəhərində keçirilən Avropa birinciliyində "Beynəlxalq dərəcəli hakim" adına layiq görülmüşdür. O, 2004-cü ildə Azərbaycanın "Əməkdar məşqçisi", 2006-cı ildə "İlin hakimi" adını almışdır. 2008-ci ildə Pekin Yay Olimpiya oyunlarında Azərbaycan Respublikasını təmsil edən yeganə hakim olmuşdur. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev onu "Tərəqqi medalı" ilə təltif etmişdir.

Ən böyük sevincimiz 2010-cu ildə Sinqapurdə keçirilən yeniyetmələrin I Yay Olimpiya oyunlarında 50 kq çəki dərəcəsinə Yunan Roma güləsi üzrə qızıl medal alıb, respublikamızın bayrağını bir daha yüksəkliklərə ucaldan olimpiya çempionu məktəbin X sinif

Görkəmli alim, pedaqoq və elm təşkilatçısı

İlham Pirməmmədov

*Təhsil Nazirliyi Aparatının rəhbəri,
fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, əməkdar müəllim*

Azərbaycan xalqı dünya şöhrətli alim, pedaqoq və elm təşkilatçısı Şəfəq Mehdiyevin 100 illiyini qeyd edir. Elmdə əsas keyfiyyətləri prinsiplilik və tələbkarlıq, fikir-məzmun dəyişikliyi, vətəndaşlıq yanğısı, yaradıcılıq axtarışlarına qayğıkeş münasibət, elmin taleyi üçün ciddi narahatlıq keçirən şəxsiyyətlər həmişə xüsusi mövqeyə malik olmuşlar. Böyük alim-pedaqoq, elm təşkilatçısı, geologiya-mineralogiya elmləri doktoru, professor, əməkdar elm xadimi, Dövlət mükafatı laureatı, akademik Şəfəq Mehdiyev də məhz belə şəxsiyyətlərdəndir. O, mənalı və şərəfli həyat yolu keçmiş, öz elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə milli ideallara bağlı bir insan kimi yaşamışdır.

Onu tanıyanların xatirində Şəfəq müəllim ensiklopedik biliyə və geniş erudisiyaya malik alim olmaqla yanaşı, eyni zamanda yazıçı və ictimai xadim, peşəkar jurnalist, gərgin axtarışlardan yorulmayan tədqiqatçı, ali məktəb və elm təşkilatçısı, kamil insan, ustad müəllim kimi qalmışdır. Elmin və təhsilin inkişafındakı xidmətləri, Azərbaycan elminə verdiyi əvəzsiz

təhəssüs, elmi-pedaqoji uğurları ona mənsub olduğu xalqın tarixində qalmaq şansını qazandırmışdır. O, müasirləri tərəfindən yüksək səviyyəli ziyalı, unudulmaz müəllim, qayğıkeş və mərd insan kimi dəyərləndirilir.

Mehdiyev Şəfəq Fərhad oğlu 1910-cu il dekabrın 15-də Cənubi Azərbaycanın Sərab mahalının Şalqın qəzasında əkinçi ailəsində doğulmuşdur. 4 yaşında ikən atasını itirən Şəfəq ana qayğısı ilə böyümüşdür. Az sonra ailəsi Bakıya köçmüş, uşaqlıq illəri onun üçün əziz olan bu şəhərdə keçmişdir. O, ilk-təhsilini Sabunçu kəndindəki bir dərəcəli məktəbdə almış, təhsil ala-ala işləmişdir. Elmə böyük həvəsi olan gənc Şəfəq orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye İnstitutuna (indiki ADNA) daxil olmuş, öz bilik və bacarığını geologiya-mineralogiya sahəsinə həsr edərək, hələ gənclik illərində P.P.Şuşinskiy "Kristallografiya kursu" dərslərini Azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir. Bu dərslər tədris prosesində başlıca tədris ədəbiyyatı kimi 25 il istifadə olunmuşdur. Həyatın ağıncısını erkən dadmaq ona qismət olsa da, özünü bacarıqlı gənc kimi tanıtmış, hələ tələbə ikən "Azəməfikəş-

şagirdi E.Muxtarov oldu. E.Muxtarov 2009-cu ildə Serbiyanın Zeryanın şəhərində yeniyetmələr arasında keçirilən Avropa çempionatında birincilik əldə edərək medalla respublikamıza qayıtmış, idman ustası adına layiq görülmüşdür.

Məzun H.Şərifov daim məktəbimizlə əlaqə saxlamaqla yanaşı, məktəb şagirdləri arasından idmançılar yetişdirməkdedir. Olimpiada çempionu E.Muxtarov məhz onun yetirməsidir.

Şagirdlərimiz respublika və dünya səviyyəsində keçirilən yarışlarda, turnirlərdə iştirak edir və məktəbimizin idman şərəfini layiqincə qoruyurlar. T.Bayramov uşaq və yeniyetmələr arasında keçirilən müxtəlif turnirlərdə super kontakt idman növü üzrə dəfələrlə I yer tutduğuna görə diplomla təltif olunmuşdur. R.Qarayev cüdo üzrə keçirilən müxtəlif turnirlərdə III yerə layiq görülmüşdür.

Yunan Roma güləşi üzrə yeniyetmələr arasında keçirilən respublika çempionatında məktəbin şagirdlərindən A.Abbasov, E.Həsənov, X.Cəfərov, Ə.Şükürov, E.Babayev, Super kontakt idman növü üzrə S.Əsəgərov, cüdo üzrə R.Qarayev, T.Bayramov, T.Paşazadə, karate idman növü üzrə A.Kərimova, atletika idman növü üzrə Z.Orucova I yerə tutaraq diplom və medallarla təltif olunmuşlar.

2008-ci ildə Bakı şəhəri üzrə XX Spartakiadanın proqramına daxil olan şahmat üzrə yarışda məktəbin komandası 2-ci yerə layiq görülməklə Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin diplomu ilə təltif olunmuşdur.

Məktəbin şagirdləri İ.Əliyev, S.Abdullayev karate idman növü üzrə Çin Xalq Respublikasında keçirilən yarışda iştirak edərək uğur əldə etmişlər.

Bütün bunlar onun nəticəsidir ki, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 15 iyun 1999-cu il tarixli, 168 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində islahat proqramı" ölkəmizdə təhsil islahatının həyata keçirilməsində güclü tökən vermişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il tarixli, 233 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilən "Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin Konsepsiyası (Milli Kurikulum)" kimi dövlət əhəmiyyətli sənəd "Təhsil Nazirliyinin məqsədyönlü rəhbərliyi ilə məktəblərdə özünün effektiv həllini tapa bilməşdir."

**Результаты правильного
управления**

Резюме

В основное статье внимание уделено достигнутым успехам в школе, опирающейся компьютер учебного процесса.

**Result of the correct management
Summary**

The article focuses on the achievements of educational process gained in computer-based school.